

Σωκράτης Κοσμίδης
Γενικός Γραμματέας Υπουργικού Συμβουλίου

ΟΜΙΛΙΑ

ΘΕΜΑ: « Τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις »

Κύθηρα, 20 Νοεμβρίου 1999

Κυρίες και κύριοι,

Η σημερινή μας επικοινωνία απέχει ελάχιστες εβδομάδες από τη χρονική στιγμή αποχαιρετισμού ενός αιώνα γόνιμου, αλλά και δραματικού, και μιας χιλιετίας πλουσιότητας, σε ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα. Είναι η ίδια χρονική στιγμή όπου το χάραμα ενός νέου αιώνα και μιας νέας χιλιετίας αναζητεί τους πρωταγωνιστές και τον ιστορικό τους.

Τα λόγια που μόλις ακούσατε ταιριάζουν σε μαθητική έκθεση ιδεών. Η πραγματικότητα είναι σκληρή, επώδυνη και κυνική. Σε λίγες εβδομάδες θα παρακολουθήσουμε τις γιορτές του millennium, απανταχού της γης, καθισμένοι αναπαυτικά μπροστά στην τηλεόραση. Θα είναι ένα πανηγύρι, ένας συμβολισμός. Τις επόμενες μέρες, η ανθρωπότητα θα προσγειωθεί στην πραγματικότητα. Ο άνθρωπος θα παρακολουθεί τις εξελίξεις αμήχανος και σε σύγχυση, ανήμπορος να τις επηρεάσει, έτσι κι αλλιώς. Τα προβλήματά του θα αναζητούν λύσεις. Το μαγικό ραβδί ανήκει στη μυθολογία, ενώ η μαγική τεχνολογία, εντυπωσιάζει, ανοίγει και δείχνει νέους δρόμους. Ωστόσο, δεν είναι πανάκεια που λύνει τα προβλήματα ασφάλειας, απασχόλησης, ποιότητας ζωής του πολίτη.

Ας έλθουμε, όμως, στα δικά μας, στο σπίτι μας, στην Ελλάδα. Η πολιτική ζωή του τόπου, σηματοδεύθηκε στο τελευταίο τέταρτο του αιώνα από την παρουσία του ΠΑΣΟΚ, που σε ελάχιστα χρόνια από την ίδρυσή του βρέθηκε πανηγυρικά στην εξουσία. Στα πρώτα σχεδόν οκτώ χρόνια διακυβέρνησης, η δημοκρατία διευρύνθηκε, οι πολίτες απήλαυσαν την ισονομία, τα χαμηλά εισοδήματα βελτιώθηκαν, η ένταξή μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα αξιοποιήθηκε, η εθνική ανεξαρτησία ενισχύθηκε. Ακολούθησαν οι γνωστές πολιτικές διώξεις, η επαίσχυντη συγκυβέρνηση και η παρένθεση της διακυβέρνησης από τη Ν.Δ, που μας πωγύρισε οικονομικά, προσπαθώντας άγαρμπα και αδέξια να επιβάλει με τη μία την απελευθέρωση της αγοράς.

Μετά τις εκλογές του '93 άνοιξε η σελίδα της πορείας στην οικονομική και νομισματική ένωση. Είμαστε ήδη στο κατώφλι της ΟΝΕ, με το σπαθί μας, χωρίς πολιτικά κριτήρια. Θυμίζω ότι το 1980 η Ελλάδα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, χωρίς καμία προϋπόθεση ή κριτήριο. Η χώρα μας ήδη ικανοποιεί τα τέσσερα από τα πέντε κριτήρια ένταξης, δηλαδή το δημοσιονομικό έλλειμμα, το δημόσιο χρέος, τη συναλλαγματική σταθερότητα και τα χαμηλά επιτόκια. Ως το τέλος του έτους θα έχει ικανοποιήσει και το κριτήριο του πληθωρισμού. Η Ελλάδα ικανοποιεί το κριτήριο για το δημοσιονομικό έλλειμμα από το 1998. Το 1999 το έλλειμμα αυτό θα είναι μόλις 1,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος και στο τέλος του 2000 προβλέπεται να μειωθεί περαιτέρω στο 1,2%. Το δημόσιο χρέος συνεχίζει την αποκλιμάκωση και αναμένεται να διαμορφωθεί στο τέλος του 1999 στο 104,9% ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, παρουσιάζοντας αισθητή μείωση για τρίτη συνεχή χρονιά. Στο τέλος του 2000 προβλέπεται να μειωθεί μία ακόμη ποσοστιαία μονάδα. Το κριτήριο συναλλαγματικής σταθερότητας θα ικανοποιείται με βεβαιότητα, όταν η χώρα μας θα κριθεί προκειμένου να ενταχθεί στην Ο.Ν.Ε., καθώς η δραχμή θα έχει ήδη συμπληρώσει δύο έτη εντός του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών, τηρώντας τα περιθώρια διακύμανσης που αυτός προβλέπει. Το 1999 ικανοποιείται και το κριτήριο των μακροχρόνιων επιτοκίων. Για να ολοκληρωθεί η διαδικασία ένταξης απομένει να μειωθεί και ο πληθωρισμός, το ύψος του οποίου, παρά τις ευκαιριακές πιέσεις λόγω της ανόδου της

διεθνούς τιμής του πετρελαίου και άλλων συγκυριακών παραγόντων, αναμένεται να υποχωρήσει περαιτέρω. Έτσι και αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί. Τον Ιούνιο του 2000 η Ελλάδα θα κριθεί ικανή να συμμετάσχει ισότιμα με τους άλλους ευρωπαϊούς εταίρους στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Οι κόποι και η προσπάθεια του ελληνικού λαού θα επιβραβευθούν.

Νωρίτερα από κάθε άλλη φορά κατατέθηκε ο προϋπολογισμός του 2000 και σ ένα μήνα ψηφίζεται. Είναι ο τελευταίος προϋπολογισμός σε δραχμές. Οι επόμενοι θα είναι σε ευρώ. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του;

α) Είναι προϋπολογισμός Ένταξης, γιατί το 2000 η Ελλάδα θα κριθεί και θα ενταχθεί στο ευρώ. Ο προϋπολογισμός του 2000 εγγυάται όχι μόνο την ολοκλήρωση της διαδικασίας ένταξης, αλλά και τη δυναμική πορεία της οικονομίας μας.

β) Είναι προϋπολογισμός Ανάπτυξης, γιατί συμβάλλει στη διατήρηση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης που έχει πετύχει η χώρα μας τα τελευταία χρόνια. Το 2000 η χώρα μας θα γνωρίσει αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,7%, μέσο όρο. Το κλίμα σταθερότητας που επικράτησε τα τελευταία χρόνια συνετέλεσε στην εμπέδωση ενός κλίματος εμπιστοσύνης, αισιοδοξίας και δημιουργικότητας στην παραγωγική διαδικασία της χώρας. Ο προϋπολογισμός του 2000 με την έμφαση στις επενδύσεις εγγυάται τη διατήρηση αυτού του θετικού οικονομικού κλίματος.

γ) Είναι προϋπολογισμός Αλληλεγγύης, γιατί περιλαμβάνει σειρά νέων μέτρων κοινωνικής στήριξης που δείχνουν την ευαισθησία της πολιτείας προς τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες. Οι κοινωνικές δαπάνες αυξάνονται το 2000 κατά 470 δις. δρχ., ποσό ρεκόρ τόσο για τη χώρα μας, όσο και για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με όλους τους πρόσφατους προϋπολογισμούς φαίνεται ότι δίδεται έμφαση στην λεγόμενη ονομαστική σύγκλιση, δηλαδή στα ελλείμματα, τον πληθωρισμό και τα επιτόκια. Μήπως πρέπει επιτέλους να δοθεί περισσότερη σημασία στην πραγματική σύγκλιση για ανάπτυξη και απασχόληση;

Ολα αυτά τα χρόνια επιτεύχθηκε θεαματική βελτίωση των συνθηκών της ελληνικής οικονομίας. Δεν ασκήθηκε πολιτική βελτίωσης μόνο των δεικτών, αλλά άλλαξε ριζικά το κλίμα της οικονομίας. Για τέταρτο συνεχόμενο έτος, η Ελλάδα αναπτύσσεται με πιο γρήγορους ρυθμούς από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 1999, η Ελλάδα έχει ρυθμό ανάπτυξης 3,5% έναντι 1,9% της Ευρώπης. Το 2000 θα αναπτύσσεται με ρυθμό 3,7%, ο οποίος είναι υψηλότερος σε σχέση με το αναμενόμενο 2,4% του μέσου όρου της Ευρώπης. Πολύ πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι γεφυρώνεται η απόσταση του βιοτικού επιπέδου μεταξύ της χώρας μας και των άλλων χωρών της ΕΕ. Το 1990 ήμασταν στο 58% περίπου του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το 1999 φτάσαμε στο 70%. Σημειώνονται, επίσης, θετικές εξελίξεις στην απασχόληση. Το 1998 ο αριθμός των απασχολουμένων αυξήθηκε κατά 3%. Η χώρα μας έχει τον ταχύτερο ρυθμό δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για την Ελλάδα, η πραγματική σύγκλιση συμβαδίζει με την ονομαστική. Η σταθεροποίηση συμπορεύεται μαζί με την ανάπτυξη σε μία ενιαία πορεία βελτίωσης της οικονομίας, αύξησης της απασχόλησης και περισσότερης κοινωνικής δικαιοσύνης. Από το 1994 μέχρι σήμερα δόθηκαν σημαντικές αυξήσεις για τους εργαζόμενους στο δημόσιο, που υπερέβαιναν κατά πολύ τον πληθωρισμό. Δόθηκαν σημαντικές πραγματικές αυξήσεις, οι οποίες υπερκάλυψαν τις απώλειες αγοραστικής

αναπτυξιακού χαρακτήρα. Με αυτό τον τρόπο εξυπηρετείται καλύτερα ο συνολικός στόχος που είναι όχι μόνο η ένταξη στην ΟΝΕ, αλλά και η επιτυχής ανταπόκριση στις ανταγωνιστικές συνθήκες του σύγχρονου κόσμου, χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη. Είναι γεγονός ότι σε δραχμές το δημόσιο χρέος συνεχίζει κάπως να αυξάνει, αλλά αυξάνει πλέον λιγότερο από την αύξηση του εθνικού εισοδήματος. Αυτό, όμως, που έχει σημασία σε μια οικονομία δεν είναι πόσα χρωστάει κανείς, αλλά πόσα χρωστάει σε σχέση με το εισόδημά του, γιατί το εισόδημά του είναι που καθορίζει την ικανότητά του να αποπληρώσει το χρέος. Για το λόγο αυτό έχει καθιερωθεί διεθνώς η μέτρηση του δημόσιου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ για να κρίνεται ο βαθμός χρέωσης κάθε κυβέρνησης. Εκτός από τη διευκόλυνση της αποπληρωμής του, η μείωση του χρέους συνεπάγεται και τη μείωση των τόκων με τους οποίους επιβαρύνεται. Με αυτόν τον τρόπο απελευθερώνονται πόροι που πριν αναλίσκονταν για την πληρωμή των τόκων. Το κράτος μπορεί με μεγαλύτερη ευκολία να χρηματοδοτεί τις κοινωνικές δαπάνες. Ενδεικτικό είναι ότι το 1994 για κάθε 100 δραχμές που εισέπραττε το κράτος από φόρους των Ελλήνων πολιτών δαπανούσε τις 65 από αυτές σε τόκους και του απέμεναν μόνο 35 προκειμένου να χρηματοδοτήσει έργα υποδομής, την εκπαίδευση, την υγεία κ.ο.κ.. Το 1999 ο λόγος αυτός έχει αντιστραφεί πλήρως και για κάθε 100 δραχμές που εισπράττει το κράτος, μόνο οι 34 δαπανώνται για τόκους. Το μεγαλύτερο μέρος πηγαίνει πλέον σε δαπάνες κοινωνικά χρήσιμες και εθνικά αναγκαίες. Στη χώρα μας οι δαπάνες του Κοινωνικού Κράτους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζουν συνεχή ανοδική πορεία τα τελευταία χρόνια τόσο κατά κατηγορία όσο και στο σύνολο. Η κυβέρνηση αποδεικνύει έτσι πως η προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής όχι μόνο δεν επηρέασε δυσμενώς τις δαπάνες κοινωνικής πολιτικής, αλλά αντίθετα ανέδειξε ακόμη περισσότερο το σταθερό προσανατολισμό της στην οικοδόμηση ενός σύγχρονου κοινωνικού κράτους. Το 1993 οι κοινωνικές δαπάνες ήταν μόνο 1,8 τρις. δρχ. και η χώρα μας είχε το χαμηλότερο ποσοστό κοινωνικών δαπανών. Το 2000 το ύψος των κοινωνικών δαπανών θα πλησιάσει τα 4 τρις. δρχ. Το 1995 η παιδεία είχε χρηματοδοτηθεί με 836 δις. δρχ. Το 2000 θα διατεθούν στην εκπαίδευση 1.400 δις. δρχ., σημειώνοντας μέσα σε μία πενταετία αύξηση κατά 72%, μια από τις μεγαλύτερες ενισχύσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Την ίδια περίοδο οι τιμές αυξήθηκαν μόλις κατά 32%. Αρα οι πραγματικές δαπάνες στην Παιδεία αυξήθηκαν μέσα σε 4 χρόνια κατά 40%, ποσοστό – ρεκόρ για τη χώρα μας, αλλά και για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εδώ και δύο χρόνια σχεδόν έχει ξεκινήσει η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση, με στόχο την απασχόληση όσων έχουν μεγαλύτερη ανάγκη, δηλαδή νέοι, γυναίκες, μακροχρόνια άνεργοι και άτομα με ειδικές ανάγκες. Έτσι, έχουν διαμορφωθεί και υλοποιούνται δύο μεγάλα προγράμματα, που δημιουργούν 5.000 νέες θέσεις εργασίας μηνιαίως: το πρόγραμμα «Νέοι στην Ενεργό Ζωή» και το πρόγραμμα «Ξανά στη Ζωή». Υπάρχουν και άλλα ειδικά προγράμματα για συγκεκριμένες κατηγορίες ανέργων.

Μόνο αν η οικονομία μας καταστεί ανταγωνιστική, θα αυξάνει σημαντικά το μερίδιό μας στα οφέλη της Ενωμένης Ευρώπης. Για το λόγο αυτό απαιτούνται προσαρμογές της οικονομίας και διαρθρωτικές αλλαγές, οι οποίες ήδη έχουν ξεκινήσει και υλοποιούνται. Δεν θα επιτευχθούν ικανοποιητικά επίπεδα ανταγωνιστικότητας, αν δεν απελευθερωθούν οι δυνάμεις της οικονομίας που είναι δέσμιες παραχρημένων πρακτικών και συμπεριφορών. Η επέκταση των μετοχοποιήσεων, η εξυγίανση των ελλειμματικών δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών και η πραγματοποιούμενη

αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος συνιστούν τους μοχλούς για να απογειωθεί η ελληνική οικονομία και να αποκτήσει μια δυναμική συμμετοχή στον ενιαίο χώρο του Ευρώ. Η ανταγωνιστικότητα εγγυάται και τη διατηρησιμότητα των κριτηρίων σύγκλισης μέσα στην ΟΝΕ. Η πολιτική της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ στην προώθηση των μετοχοποιήσεων διαφέρει από εκείνη της Νέας Δημοκρατίας σε πάρα πολλά και κρίσιμα ζητήματα, όπως η διαφάνεια, η αποτελεσματικότητα, η θέση των εργαζομένων. Η διαφάνεια των συναλλαγών κατοχυρώνεται με την αυστηρή τήρηση των διαδικασιών πώλησης είτε μέσα από το Χρηματιστήριο είτε με ανοικτή προκήρυξη για την επιλογή στρατηγικού επενδυτή. Η διαδικασία ιδιωτικοποίησης αναδεικνύει κρίσιμα ερωτήματα σε σχέση με το δημόσιο συμφέρον, ιδιαίτερα για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι οποίες αποτελούν μια σημαντική διάσταση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και ήταν πάντοτε στο επίκεντρο της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ. Η κυβέρνηση έκρινε ότι, για να διαφυλαχθεί με τον καλύτερο τρόπο το δημόσιο συμφέρον, πρέπει να διατηρηθεί δημόσιο πλειοψηφικό πακέτο συμμετοχής στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας. Σε αυτό το θέμα είναι ριζική η διαφωνία με τη ΝΔ, η οποία προτείνει την πλήρη ιδιωτικοποίηση όλων των ΔΕΚΟ. Με το διαχωρισμό των επιχειρήσεων σε εταιρίες παγίων στοιχείων ή ακινήτων και σε εταιρίες διαχείρισης ή εκμετάλλευσης αποφεύγεται η πώληση πολύτιμων ή και μοναδικών φυσικών στοιχείων σε ιδιώτες και κατευθύνεται το ενδιαφέρον των επενδυτών στην αξιοποίηση και στην αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών. Σε όλες ανεξαρτήτως των περιπτώσεις μετοχοποιήσεων και αποκρατικοποιήσεων, οι εργαζόμενοι αποκόμισαν σημαντικά οφέλη. Σε πολλές περιπτώσεις η ουσιαστική αύξηση στην παραγωγή που προέκυψε από την αυξημένη ανταγωνιστικότητα, οδήγησε σε ταχεία και σημαντική αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων.

Τα έσοδα του προϋπολογισμού για το 1999 εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 10.350 δις. δρχ. παρουσιάζοντας αύξηση, έναντι των προβλέψεων που είχαν γίνει κατά την σύνταξη του προϋπολογισμού του 1999, κατά 320 δις. δρχ. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των εσόδων από το χρηματιστήριο, άμεσα μέσω του φόρου επί των συναλλαγών και έμμεσα μέσα από την μεταστροφή της αντίληψης των επιχειρήσεων σχετικά με την εμφάνιση των πραγματικών τους κερδών. Έτσι, οι μειώσεις που έγιναν στη φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων με την αύξηση του αφορολόγητου ορίου, όπως επίσης και οι μειώσεις σε μια σειρά εμμέσων φόρων (πετρέλαιο θέρμανσης, βενζίνη, αυτοκίνητα κ.λ.π), ενώ συνετέλεσαν στην αύξηση του πραγματικού εισοδήματος των φορολογουμένων, εντούτοις δεν επέδρασαν ανασταλτικά στην επιτυχή εκτέλεση του προϋπολογισμού. Συμπερασματικά, ο προϋπολογισμός του 2000 αντικατοπτρίζει τις επιτυχίες της οικονομικής πολιτικής και δημιουργεί περισσότερες δυνατότητες για κοινωνική αλληλεγγύη. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό του νέου προϋπολογισμού είναι η μη θέσπιση νέων φόρων ή διεύρυνσης υπαρχόντων, πλην του φόρου χρηματιστηριακών συναλλαγών και επί πλέον η ελάφρυνση των ενεργών φόρων. Παρά ταύτα, τα έσοδα θα αυξηθούν κατά 5,8%, χάρις στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος, στην αύξηση των εσόδων από το φόρο χρηματιστηριακών συναλλαγών, τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Επίσης, χαρακτηριστικό είναι ότι οι διατάξεις που υλοποιούν το γνωστό πακέτο που εξαγγέλθηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου ψηφίστηκαν ήδη πριν τον προϋπολογισμό και ισχύουν από 1-1-2000. Όλες οι αυξήσεις που εξαγγέλθηκαν θα καταβληθούν την Πρωτοχρονιά. Και επιθυμώ να τονίσω ότι τα μέτρα του Σεπτεμβρίου δεν συνιστούν πακέτο παροχών, αλλά αναδιανομή του πλούτου που περίσσεψε χάρις στη σχεδιασμένη οικονομική πολιτική. Ο προϋπολογισμός του 2000 ολοκληρώνει τη συλλογική προσπάθεια της χώρας για την ισότιμη ένταξη στην ΟΝΕ,

στη βάση πολιτικής που συνδυάζει σταθεροποίηση, ανάπτυξη και κοινωνική δικαιοσύνη. Ονομαστική και πραγματική σύγκλιση συγκλίνουν.

Κλείνοντας το κεφάλαιο των εξελίξεων στην οικονομία, υπογραμμίζω ότι ως το τέλος 1999 θα έχει δεσμευθεί το 100% του Β' Κ.Π.Σ. Ούτε μία δραχμή δεν πρόκειται να χαθεί. Και την Πρωτοχρονιά 2000, ξεκινά η απορρόφηση του Γ' Κ.Π.Σ, ύψους για την περίοδο 2000-2006 15 τρις δρχ. Το πρόγραμμα αυτό θα αποτελέσει το κύριο αναπτυξιακό εργαλείο της χώρας. Η πρόοδος και η ανάπτυξη είναι εγγυημένη.

Κυρίες και κύριοι,

Ενας δεύτερος τομέας, όπου κρίνεται μία κυβέρνηση, είναι η εξωτερική πολιτική. Σταθερός στόχος είναι η ισχυρή Ελλάδα. Μία Ελλάδα με διεθνή παρουσία, που τη σέβονται και την υπολογίζουν όλοι. Οι διεθνείς συνεργασίες, η ένταξη σε υπερεθνικά σύνολα, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, η ενεργός συμμετοχή σε διεθνή φορα, είναι μέσα για την προώθηση των συμφερόντων της χώρας. Ετσι, αυξάνονται οι δυνατότητες, για στήριξη και αποδοχή των θέσεών μας. Οι στόχοι δεν επιδιώκονται με επίδειξη εχθρότητας και αντιπαλότητας, με απουσία από τις εξελίξεις. Η περιθωριοποίηση είναι επιζήμια για τα συμφέροντά μας, τραυματίζει το κύρος της χώρας και μας εκθέτει. Η Ελλάδα πρέπει να είναι υπερήφανη, αξιοπρεπής, φιλόξενη, να αναδεικνύει τον πολιτισμό της, την ιστορία της, την ομορφιά της, τα επιτεύγματα του λαού της. Χάρis σ αυτή την πολιτική, η Ελλάδα έχει κατακτήσει στη διεθνή σκηνή περίβλεπτη θέση, ακούγεται και υπολογίζεται. Χάρis σ αυτή την πολιτική επιτεύχθηκε η έναρξη της πορείας ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, έλαβε χώρα και η επίσκεψη Κλίντον. Είναι κατανοητές οι διαφωνίες με την πολιτική των ΗΠΑ ανά τον κόσμο. Ωστόσο, ο ρόλος της στην παγκόσμια σκηνή είναι δεδομένος και δεν πρόκειται να αλλάξει από καμία απόφαση λαϊκού Δικαστηρίου της πλατειάς Συντάγματος. Ούτε πρόκειται να αλλάξουν στάση, εξαιτίας της εκδήλωσης απαξίας εκ μέρους μας. Ξεχνάμε ότι οι Γερμανοί μακέλεψαν τον κόσμο δύο φορές στον περασμένο αιώνα, παρά ταύτα είμαστε εταίροι στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Ξεχνάμε ότι οι Σοβιετικοί κατέπνιξαν εξεγέρσεις με τανκς και οι Ρώσοι τώρα σκοτώνουν αμάχους στην Τσετσενία; Τα προβλήματα δεν λύνονται με κραυγές, με απομόνωση. Η επίλυσή τους προωθείται μέσα από διάλογο, επικοινωνία, πειθώ. Η Ιερά Σύνοδος ζήτησε από τον Πάπα να ζητήσει συγγνώμη για τη σταυροφορία του 1204, προκειμένου να γίνει δεκτός στην Ελλάδα. Είναι πολιτική αυτή;

Σε λίγες βδομάδες στο Ελσίνκι θα συζητηθεί άλλη μία φορά το αίτημα της Τουρκίας να αποκτήσει την ιδιότητα υποψήφιας χώρας – μέλους της Ε.Ε.. Η Ελλάδα θα θέσει δύο όρους. Πρώτον ότι η ενταξιακή πορεία της Κύπρου θα συνεχισθεί απρόσκοπτα και ανεξάρτητα από την επίλυση του κυπριακού προβλήματος και δεύτερον ότι η Τουρκία θα αναγνωρίσει ως υποχρεωτική τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, για την επίλυση των διαφορών που ισχυρίζεται ότι έχει με την Ελλάδα. Ο όρος αυτός θα είναι γενικός και θα αφορά όλες τις υποψήφιας χώρες. Ο διάλογος που έγινε ανάμεσα στις δύο κυβερνήσεις για ζητήματα, όπως ο τουρισμός, το περιβάλλον, ο πολιτισμός, το εμπόριο, η λαθρομετανάστευση, τα ναρκωτικά και η τρομοκρατία, κατέληξε σε υπογραφή συμφωνιών και συνέβαλε, μαζί βέβαια, με τη συνεργασία

Ευρωπαϊκής Ένωσης – Τουρκίας, πρέπει να τονισθεί ότι η επιθυμία μεγάλων χωρών όπως Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία, Ιταλία εξαντλείται στην κήρυξη της υποψηφιότητας της Τουρκίας, που σημαίνει για τις χώρες αυτές το άνοιγμα μιας μεγάλης αγοράς. Η Τουρκία θέλει την αναγνώριση αυτή για να εισπράξει πιστώσεις που αναλογούν σε υποψήφια χώρα. Κανείς δεν θέλει το παραπέρα, δηλ. την ένταξη. Η Ελλάδα επιθυμεί μακροπρόθεσμα την ένταξη όλων των ευρωπαϊκών χωρών στην Ενωμένη Ευρώπη. Κλείνοντας για την εξωτερική πολιτική, υπογραμμίζω τον πρωταγωνιστικό ρόλο της Ελλάδας στα Βαλκάνια, όπου η χώρα μας θεωρείται δύναμη ειρήνης, ασφάλειας και συνεργασίας.

Αναφέρθηκα σε δύο κυρίαρχους τομείς της κυβερνητικής πολιτικής, όπου κάθε καλόπιστος πολίτης πιστεύει ότι έγιναν ουσιαστικά και θεαματικά βήματα. Υπάρχουν όμως και άλλοι τομείς όπου αναπτύχθηκαν και υλοποιήθηκαν πρωτοβουλίες, όπως η εφαρμογή του σχεδίου «Καποδίστριας», όπου τα οφέλη ήδη εμφανίζονται ή η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που χρειάζεται περισσότερο χρόνο για να αποκομισθούν οι καρποί. Υπάρχουν, τέλος, και τομείς όπου δεν τολμήσαμε τομές και ρήξεις, όπως το σύστημα υγείας και κοινωνικής ασφάλισης και η δημόσια διοίκηση. Οι τομείς αυτοί θα είναι σε πρώτη προτεραιότητα μετά την εμπιστοσύνη που θα δείξει στον Κώστα Σημίτη και στο ΠΑΣΟΚ ο λαός μας, στις εκλογές του 2000, όποιο μήνα και αν διεξαχθούν.

Η Ν.Δ. έχει αυτοπαγιδευθεί. Στηριζόμενη στην πρωτιά στις Ευρωεκλογές, έβαλε στόχο εκλογές το Μάρτιο, αρνούμενη να ψηφίσει έναν Πρόεδρο Δημοκρατίας ευρύτατης αποδοχής, προερχόμενο μάλιστα από την παράταξή της, με το σαθρό επιχείρημα ότι η Κυβέρνηση είναι «επικίνδυνη». Ποια κυβέρνηση είναι επικίνδυνη; Αυτή που εξασφαλίζει την είσοδο στην ΟΝΕ, που είναι επιτυχία μείζων της ένταξης του 1980, αυτή που έχει κύρος και φωνή στις διεθνείς σχέσεις, αυτή που διευρύνει την κοινωνική αλληλεγγύη; Αστεία πράγματα.

Η Νέα Δημοκρατία λαϊκίζει αφόρητα. Λάτρης της ανεξέλεγκτης απελευθέρωσης της αγοράς, της ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης, της υγείας, αύριο ίσως και της αστυνομίας, υιοθετεί αδιάκριτα τα αιτήματα όλων των κοινωνικών και επαγγελματικών στρωμάτων, παρουσιάζει προγράμματα γενικόλογα, ασαφή και αόριστα, χωρίς καμία ένδειξη οικονομικού κόστους και πηγής κάλυψής τους. Η Ν.Δ. ακολουθεί τακτική τακτική ανεύθυνη και επικίνδυνη. Τελευταία - και αυτό είχε προβλεφθεί - ενόψει του αδιεξόδου της στην πολιτική αντιπαράθεση, επανέφερε στο προσκήνιο τη διαφάνεια, τη διαφθορά και τη διαπλοκή.

Επί κυβερνήσεως Ν.Δ. (Π/Θ Μητσοτάκης), κανένα κυβερνητικό όργανο (Υ.Σ., κ.λ.π.) δεν ασχολήθηκε με το θεσμικό πλαίσιο κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων και γενικότερα με θέματα διαφάνειας στο δημόσιο τομέα. Αντιθέτως, επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ με το θεσμικό πλαίσιο ασχολήθηκε η Διϋπουργική Επιτροπή Θεσμών σε δύο συνεδριάσεις και το Υ.Σ. σε άλλες δύο. Με πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, με το αντικείμενο αυτό ασχολήθηκε και η επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, σε τρεις συνεδριάσεις καταλήγοντας σε σχετική έκθεση. Όλα αυτά μέσα στο 1997.

Στο νομοθετικό πεδίο, οι παρεμβάσεις των Κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ υπήρξαν σημαντικότερες και ολοκληρωμένες, ενώ επί Ν.Δ. οι παρεμβάσεις και ασήμαντες ήταν και δεν εφαρμόστηκαν. Αναφέρω τις κυριότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες: Οι ανάδοχοι στα δημόσια έργα αναδεικνύονται με μαθηματικό τύπο, αυτόματα, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση. Όλες οι κρατικές προμήθειες άνω των 500 εκ. και τα δημόσια έργα άνω του 1 δις ελέγχονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο υποχρεωτικά προ της υπογραφής της σύμβασης. Προμήθειες μεγάλης οικονομικής αξίας ή υψηλής τεχνολογίας ενεργούνται από διακομματικές επιτροπές ειδικών. Θεσμοθετήθηκε ειδική προσωρινή δικαστική προστασία σε κάθε περίπτωση δημόσιας σύμβασης, δηλ. σε οποιοδήποτε στάδιο ενός διαγωνισμού όποιος έχει συμφέρον στην ακύρωση και επί μέρους πράξεων μπορεί να ζητήσει την προσωρινή διακοπή των διαδικασιών, αν βέβαια διαφαίνεται κάποια παρατυπία. Επίσης, όλες ανεξαιρέτα οι διακηρύξεις για προμήθεια και έργα δημοσιεύονται υποχρεωτικά σε ειδικό τεύχος της εφημερίδας της κυβέρνησης.

Αλλά και σε άλλους τομείς η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ προώθησε τη διαφάνεια. Στο χώρο των Μ.Μ.Ε. ο νόμος που ψηφίστηκε το '89 επί Οικουμενικής Κυβέρνησης ευνόησε τη συγκέντρωση και την αδιαφάνεια στο ραδιοτηλεοπτικό χώρο. Η χορήγηση αδειών έγινε συνοπτικά και μεροληπτικά. Με νόμους του '95 και του '98, οργανώθηκε το ραδιοτηλεοπτικό τοπίο ορθολογικά και διασφαλίστηκε η διαφάνεια. Αναφέρω ενδεικτικά την ονομαστικοποίηση των μετοχών, την απαγόρευση συγκέντρωσης, την καθιέρωση του «πόθεν έσχες» των ιδιοκτητών και το ασυμβίβαστο συμμετοχής σε επιχειρήσεις δημόσιων έργων ή προμηθειών, τη θέσπιση κανόνων διαφάνειας στις σχέσεις ΜΜΕ – διαφημιστών και διαφημιζόμενων.

Τέλος, στη δημόσια διοίκηση, καθιερώθηκε το πόθεν έσχες για τους αστυνομικούς και τους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους, και βεβαίως, η μεγάλη τομή, ο νόμος 2190/94 για τις προσλήψεις και το ΑΣΕΠ.

Επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ αξιοποιήθηκαν οι νέοι θεσμοί :

α' Συγκροτήθηκαν και λειτούργησαν 9 διακομματικές επιτροπές με βάση το νόμο του '95, για τη διενέργεια διαγωνισμών ιδιαίτερας μεγάλης οικονομικής αξίας ή υψηλής τεχνολογίας, συνολικού ύψους δαπάνης 300 δις δρχ. Η Ν.Δ. τον Ιούνιο '97 ανακάλεσε τους εκπροσώπους της από τις επιτροπές αυτές, χωρίς καμία δικαιολογία ή καταγγελία. Το ίδιο έπραξε και το ΔΗΚΚΙ, τον Οκτώβριο '97 για άσχετο λόγο (δήθεν αποκλεισμός του από το Ε.Ρ.Σ.).

β' Επί Ν.Δ. καμία σύμβαση προμήθειας ή έργου άνω του 1 δις δεν στάλθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο νομιμότητας, παρά την ύπαρξη τέτοιας δυνατότητας (όχι υποχρέωσης), που η ίδια η Ν.Δ. θέσπισε. Επί κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ, με βάση την ίδια δυναμική διάταξη, διαβιβάστηκαν για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο 67 συμβάσεις, πριν την υπογραφή τους και ήδη μετά την πρόσφατη θέσπιση της υποχρεωτικότητας του ελέγχου έχουν αποσταλεί δεκάδες φακέλοι συμβάσεων.

Το αργόσυρτο νέο ξεκίνημα της Ν.Δ οδηγεί με βεβαιότητα στο παρελθόν. Όμως και τα μικρά κόμματα της αριστεράς είναι παγιδευμένα. Δεν κατανοούν πόσο έχει αλλάξει ο κόσμος, αλλά και η Ελλάδα. Μονότονα και μονολιθικά είναι αρνητές των πάντων και οπαδοί μιας «άλλης πολιτικής» που ποτέ και πουθενά δεν ακούγεται.

Θα κλείσω με την απάντηση σ ένα ερώτημα, μία απορία και αμφιβολία που βασανίζει πολλούς δημοκρατικούς πολίτες – «τι διαφέρει η δημοκρατική – σοσιαλιστική από τη συντηρητική – φιλελεύθερη παράταξη; », όταν στη μακροοικονομική πολιτική έχει κοινά στοιχεία, η αγορά είναι κεντρικό εργαλείο, η κρατική ιδιοκτησία και τα μέσα παραγωγής έχουν ελάχιστη αξία, η αναδιανομή του εισοδήματος δεν είναι εμφανής. Κι όμως υπάρχει μία θεμελιώδης διαφορά. Ο νεοφιλελευθερισμός-συντηρητισμός τάσσεται υπέρ του ανταγωνισμού χωρίς κανόνες. Αυτό δημιουργεί αυξανόμενες ανισότητες και διάρρηξη του κοινωνικού ιστού. Οι σοσιολημοκράτες –σοσιαλιστές τάσσονται υπέρ του ανταγωνισμού με κανόνες. Αυτό συνδυάζει την οικονομική παραγωγικότητα με την κοινωνική αλληλεγγύη. Η αντιπαράθεση με τους συντηρητικούς πρέπει να γίνεται και σε πεδία πέραν της οικονομίας, όπως στο πεδίο των θεσμών που διασφαλίζουν τη συμμετοχή και την ελευθερία του πολίτη, στην ποιότητα ζωής, στην προστασία καταναλωτή και περιβάλλοντος, στα ανθρώπινα δικαιώματα. Σε μία εποχή όπου τα δόγματα και οι ιδεολογίες πρακτορεύονται ιδιοτελώς, ο σοσιαλισμός οφείλει να εξασφαλίσει στους πολίτες την απελευθέρωση από τον φόβο, την ανασφάλεια, την ανάγκη.